

ਐਮ ਐਲ ਸਿੰਘਲ ਜੇ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਲੇਟੀਫਸ

ਬਨਾਮ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਦੇਹ/ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ

RSA 2399 OF 1999

22 ਦਸੰਬਰ, 2000

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908—ਐੱਸ. 100—ਹਿੰਦੂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1956—S.8—
ਮੁੱਲਾ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ (16 ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ) — ਐੱਸ. 213. ily ਜਾਇਦਾਦ — ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ
— ਚੁਣੌਤੀ ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ — ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ
ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ — ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ — ~k ਨਿਯਮਿਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ
ਪਾਬੰਦ ਨਾ ਹੋਣਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ,
ਉਹ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਇਸਤਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸ
ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।

(ਪਰਾ 50)

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੂਜੀ
ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਖੋਜ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਖੋਜ
ਇਸ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਖੋਜ ਸਬੂਤ
ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਗਰਭਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ
ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ
ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 52 ਅਤੇ 54)

ਆਰ.ਕੇ.ਬੱਤਸ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਾਲ

ਮੁਨੀਸ਼ ਜੌਲੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ

ਐੱਸ.ਪੀ.ਪੀ.ਜੇ.ਗੁਪਤਾ, 3 ਸੀਨੀਅਰ, ਆਈ.ਐਡਵੋਕੇਟ ਵੀ

ਐਸ.ਐਲ.ਬਾਂਸਲ, ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ

ਨਿਰਣਾ

ਐਮ.ਐਲ.ਸਿੰਘਲ, ਜੇ

(1) ਵਿਡੀਓ sVide1 ਵਿਕਰੀ ਡੀਡੀਡ ਮਿਤੀ 12 ਜੂਨ, 1986 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਬੱਲੋਪੁਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਰਾਜਪੁਰਾ
ਦੀ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 10 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਬੱਲੋਪੁਰ, ਤਹਿਸੀਲ
ਰਾਜਪੁਰਾ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮੋਹਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਬੱਲੋਪੁਰ ਨੇ ਵੇਚੀ ਸੀ। ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸਾਧੂ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ 10000 ਰੁਪਏ 1,50,000/-, ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ,

ਪ੍ਰਤਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਧੀਆਂ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ) ਅਤੇ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੁਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਵੱਲੋਂ, ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ), ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਮਿਤੀ 12 ਜੂਨ, 1986 ਪਿੰਡ ਬੱਲੋਪੁਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਰਾਜਪੁਰਾ ਦੀ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 43 ਵਿੰਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਬੇਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਪਰਿਣਾਮੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ; ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਡਿਕਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਮੁਦਈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੜਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਅਤੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਬਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦੇ ਪਲ ਤੋਂ ਹੀ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹੱਕ ਹੈ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ, ਵੱਖ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘੇਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਹਨ, ਨੇ 22 ਜੁਲਾਈ, 1985 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਵਾਲਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 22 ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਉਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। 1985, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਰੱਦ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਫਿਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਤਰਾਂ ਸੁਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਕੇ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 12 ਜੂਨ 1986 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ।

ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਸੀ।

(2) ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ-ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮੁਦਈਆਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੜਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ। ਉਹ ਜਾਤ ਦੁਆਰਾ ਕੰਬੋਜ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਖੁਦ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਹੱਕ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। 1,50,000/- ਵਿਕਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਲਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਦੋ ਪ੍ਰਤਰਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਕਮ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਚਾਰੇ ਪ੍ਰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਰਾਸ਼ੀ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ ਸੀ ਜਾਂ ਬੁਢਾਪੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। 22

ਜੁਲਾਈ, 1985 ਦਾ ਕਬਿਤ ਫਰਮਾਨ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 12 ਜੂਨ, 1986 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸੀ। 1,50,000/- ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸਹਿ-ਸੰਪੱਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਦਈਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(3) ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ), ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ- ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 5 ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਇਹ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਲਈ ਅਤੇ 10000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 1,50,000/- ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। 1,50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ। 38,800/- ਮੌਰਗੇਜ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਬਕਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜੀਵਾ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 9000/- ਅਤੇ ਰੁ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮੁਨਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 4000/-। ਬਾਕੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਦਈਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੂਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ 22 ਜੁਲਾਈ, 1985 ਦੇ ਕਬਿਤ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਮਤੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ। ਜੇਗਾ ਸਿੰਘ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 421/1, 426, 427 ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(4) ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ (ਬਚਾਓ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 5) ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਛੁਡਾਉਣਾ ਹੈ।

(5) ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ:

1. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਸੰਪੱਤੀ ਹੈ।
2. ਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ (ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1) ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਰਿਵਾਜ ਕੀ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
3. ਕੀ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 5 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ 12 ਜੂਨ, 1986 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
4. ਕੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
5. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 2 ਨਿਯਮ 2 ਸੀਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
6. ਕੀ ਆਰਡਰ 9 ਨਿਯਮ 8 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
7. ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
8. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਜੋੜਨ ਲਈ ਮਾੜਾ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ
9. ਕੀ ਮੁਦਈ ਉਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ
10. ਕੀ ਮੁਦਈ ਬਦਲ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ? ਓ.ਪੀ.ਪੀ

11. ਰਾਹਤ.

(6) 1 ਫਰਵਰੀ, 1991 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਵਧੀਕ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਰਾਜਪੁਰਾ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਦਈ ਬਾਬੂ ਸਿਪਗ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ

ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਸੀ, ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(7) ਵਧੀਕ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਰਾਜਪੁਰਾ ਮਿਤੀ 1 ਫਰਵਰੀ, 1991 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। 3 ਫਰਵਰੀ, 1999 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(8) ਫਿਰ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ, ਮੁਦਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ।

(9) ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(10) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਝੇ ਗਏ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ, ਹਿੰਦੂ ਸਹਿਪਾਠ ਅਤੇ ਸਹਿਪਾਠ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ।

(11) ਮੁੱਲਾ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 212 (16 ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ) ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਪੂਰਵਜ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅਣਵਿਆਹੀਆਂ ਧੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇੱਕ ਧੀ ਨੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਈ। ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਣਵੰਡਿਆ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ, ਸਗੋਂ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸੰਯੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਯੁਕਤ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਵਿਛੋੜਾ ਇੱਕ ਵਿਛੋੜੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੁਆਰਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕੇਵਲ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

(12) ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਂ ਅਣਵੰਡੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਰਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁਰਸ਼ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਇਕੱਲੇ ਮਰਦ ਮੈਂਬਰ (ਕੋਪਾਰਸਨਰ) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਰਦ ਹਿੰਦੂ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਅਣਵਿਆਹੀ ਧੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਮਰਦ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਰਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਰਦ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਵੰਡ 'ਤੇ ਅਣਵਿਆਹੇ ਮਰਦ ਹਿੰਦੂ ਇਕੱਲੇ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(13) ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਪੁਰਸ਼ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ "ਇਕੱਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ' ਤੇ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ"। ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਮਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(14) ਮੁੱਲਾ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 213 (ਸੋਲ੍ਹਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ) ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸਹਿਪਾਠੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜਨਮ ਦੁਆਰਾ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਧਾਰਕ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਪੋਤਰੇ ਅਤੇ ਪੜਪੋਤੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਟੱਟ ਮਰਦ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਕ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ।

(15) ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ, ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਸਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਪੋਤੇ ਜਾਂ ਪੜਪੋਤੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਮਾਲਕ-ਸਬੰਧੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ:

(16) (a)-ਹਿੰਦੂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੇਕਰ A ਜਿਸਦੇ ਪੁੱਤਰ B ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਗਈ ਅਤੇ B ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੰਦੋਸ਼ਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ A ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, B ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ A ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। B, ਇਸ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਅਲਹਿਦਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ, ਬੀ ਨੇ ਸਰਵਾਈਵਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਲੈ ਲਈ, ਨਾ ਕਿ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ।

(17) (b)-ਇਹ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾ, ਚਾਚੇ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜਨਮ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਹ ਬਚਣ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਬੇਟੇ ਬੀ ਨੇ ਜਨਮ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਏ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਿਆ। ਇਹੀ ਨਿਯਮ ਹਿੰਦੂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਮਾਲਕ ਦਾ ਮਰਦ ਮੁੱਦਾ ਉਸ ਮਰਦ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਦੀ-ਪੁਸ਼ਤੀ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ A ਕੋਲ ਵੱਖਰੀ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਪੱਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਬੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਉਸਦੇ ਜਨਮ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ B ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ (C) ਨੇ ਉਸਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ

ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ B ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਭਾਗੀ। C, B ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ B ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੰਡ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ B ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(18) ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਸੰਪੱਤੀ ਸਹਿ-ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਦੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਿਭਾਗੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿਪਾਠ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹਿਪਾਠ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੋਤੇ ਅਤੇ ਪੜਪੋਤੇ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ A ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ B ਅਤੇ C ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ B ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ D ਹੈ, ਅਤੇ C ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ E ਹੈ, ਤਾਂ ਸਹਿਭਾਗੀ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ, ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪੋਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ A, B, C, D ਅਤੇ E। ਜੇਕਰ D ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ F ਹੈ, ਅਤੇ E ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ G ਹੈ, ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ, ਪੁੱਤਰਾਂ, ਪੋਤੇ ਅਤੇ ਪੜਪੋਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

(19) ਸੈਕਸ਼ਨ 214 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਮਰਦ ਪੂਰਵਜ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵਜ (ਜਾਂ ਪੂਰਵਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਿੰਨ ਡਿਗਰੀ) ਤੋਂ ਚਾਰ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਰਦ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਰੇਖਿਕ ਵੰਸ਼ਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਪੁਰਸ਼ ਪੂਰਵਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਰਾ, ਚਾਚੇ ਅਤੇ ਭਤੀਜੇ, ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ, ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਸਤਰੀ ਸਹਿਭਾਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਔਰਤ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(20) coparcenary ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ - ਇੱਕ coparcenary ਕੁਝ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ:

(21) ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਮਰਦ A ਜਿਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ, ਦਾਦਾ ਜਾਂ ਪੜਦਾਦੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, A ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ B ਹੈ, B ਇਸ ਦੌਰਾਨ A ਦੀ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। A ਦਾ ਜੀਵਨ ਕਾਲ, ਪਰ A ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ A ਦੀ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਾਰਸ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ B ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ C ਹੈ, C ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ B ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ A ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੰਪੱਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ (ਬੀ) ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਬੀ ਅਤੇ ਸੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹਿਪਾਸੀ ਹਨ। ਜੇਕਰ B ਅਤੇ C ਸੰਯੁਕਤ ਬਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ D ਤੋਂ C ਦਾ ਬੇਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਹਿਪਾਸਰੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ E ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ D ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸਹਿਭਾਗੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(22) ਧਾਰਾ 217 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਔਰਤ ਸਹਿਭਾਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਪਤਨੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸਹਿਭਾਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੌਂ ਆਪਣੀ ਨੂੰ ਨਾਲ।

(23) ਸੈਕਸ਼ਨ 218 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਅਵਿਘਨ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਵਾਲੀ ਵਿਰਾਸਤ, ਸੰਪੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਨਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿਲਚਸਪੀ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਅਵਿਘਨ ਵਿਰਾਸਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਬੇਰੋਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੁਆਰਾ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(24) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ, ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਨਾਨੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਮਰਦ ਮੁੱਦੇ, ਯਾਨੀ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਪੋਤੇ ਅਤੇ ਪੜਪੋਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨਿਯਮਤ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਮਰਦ ਮੁੱਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਪਲ ਤੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬੇਰੋਕ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ।

(25) ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਜਨਮ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮਰਦ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਛੱਡੇ ਬਿਨਾਂ ਆਖਰੀ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਵਿਰਾਸਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(26) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਪਿਛਲੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਭਰਾ, ਭਤੀਜੇ, ਚਾਚੇ-ਤਾਏ ਆਦਿ 'ਤੇ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰਥ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਮਾਲਕ ਦੇ ਬਚੇ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

(27) ਬੇਰੋਕ ਵਿਰਾਸਤ ਸਰਵਾਈਵਰਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: ਰੁਕਾਵਟ ਵਾਲੀ ਵਿਰਾਸਤ, ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ।

(28) A ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, A ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ B ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ A ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ, B A ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। A ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, B ਇਸਨੂੰ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ A ਦੇ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਲਵੇਗਾ। A ਦੀ ਹੋਂਦ B ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ।

(29) ਧਾਰਾ 220 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਪਤੀ ਹੈ, ਜੱਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਕੀ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

(30) ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸ ਸਰੋਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਆਉਂਦੀ ਹੈ-

(1) - ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ.

(2) ਕੋਪਾਰਸਨਰ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਕੋਪਾਰਸਨੇਰੀ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

(31) ਸ਼ਬਦ "ਸਾਂਝੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ" ਸਹਿ-ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੈ, "ਵੱਖਰੀ" ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ "ਸਵੈ ਐਕੁਆਇਰ" ਸੰਪੱਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। _

(32) ਸੈਕਸ਼ਨ 221 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਸਹਿਪਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਸਹਿਭਾਗੀ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸੰਪੱਤੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ (ਏ) ਇਹ

ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਅਤੇ 30 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ (ਬੀ) ਇਹ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ ਦੇ ਮਰਦ ਮੁੱਦੇ ਜਨਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(33) ਸੈਕਸ਼ਨ 223 (3) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਭਰਾ, ਚਾਚਾ, ਆਦਿ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮਾਂ, ਉਸਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।

(34) ਸੈਕਸ਼ਨ 227 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪੱਤੀ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ (ਸਹਿਯੋਗੀ) ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ, ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਵੱਖਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਸਟਾਕ। ਏ

ਉਸ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਖਾਤਾ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੋ। ਇਸ ਲਈ ਉਦਾਰਤਾ ਜਾਂ ਦਿਆਲਤਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(35) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਾਇਦਾਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਹਿੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨਾਲ ਭਿੰਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਲ ਗਈ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(36) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਹਿ-ਸੰਪੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਬੇਰੋਕ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਪੋਤੇ ਅਤੇ ਪੜਪੋਤੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਪਲ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਪਿਤਾ, ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਪੋਤਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪੜਪੋਤਿਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਤੋਂ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ।

(37) ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੋਂ ਐਕਸ. ਪੀ-1 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੁਰਖੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ। ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਵਿਧਵਾ ਸਰਭੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਸਨ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਗਏ। ਰਚਨਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਈ। ਅੱਸੀ. ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(38) ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇੰਤਕਾਲ ਨੰਬਰ 11 ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇੰਤਕਾਲ ਸਾਲ 1964-1965 ਬਿਕਰਮੀ ਲਈ ਜਮਾਂਬੰਦੀ ਵਿੱਚ

ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਚਨਾ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਉਸਦੀ ਧੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਸੀ. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੱਸੀ. ਵਿਆਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੱਸੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦੇ ਚਾਚਾ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇੰਤਕਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਵਿਧਵਾ ਸਰਭੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਸਰਭੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ. ਪੀ-1 ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਈ

ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਹੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈ ਗਿਆ। ਅੱਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦੀ ਮਾਸੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਡਿੱਗ ਗਿਆ। ਸਰਭੀ, ਸੰਪਤੀ ਜੋ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਜਾਂ ਮਾਸੀ ਤੋਂ ਮਿਲੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜੱਦੀ/ਸਾਂਝੀ, ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ ਅਤੇ ਭਤੀਜੀ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਜਿਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜੇਕਰ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਰਚਨਾ/ਮਿਸਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਰਚਨਾ ਦੀ ਧੀ ਅੱਸੀ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸਰਭੀ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਛੇਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਰਚਨਾ ਦੇ ਦੂਜੇ 1/6 ਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਰਚਨਾ ਦੀ ਧੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੋਲ ਸੀ। ਅੱਸੀ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਚਾਚਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ/ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਛੇਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਭੀ ਵਿਧਵਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ/ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 6 ਵਾਂ ਹਿੱਸਾ। ਸਰਭੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਚਰਨੇਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਈ।

(39) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ (ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ) ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ/ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਭੀ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਰਚਨਾ/ਮਿਸਤੀ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਿਆ। ਰਚਨਾ ਦੀ ਅੱਸੀ ਧੀ ਨੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ *ਦੇਖਿਆ* ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(40) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਿੱਸਾ ਰਚਨਾ/ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਅੱਸੀ (ਰਚਨਾ ਦੀ ਧੀ) ਅਤੇ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ/ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸਰਭੀ (ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ) ਨੂੰ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਰਚਨਾ/ਮਿਸਤੀ ਅੱਸੀ (ਰਚਨਾ ਦੀ ਧੀ) ਅਤੇ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ/ਮਿਸਤੀ ਤੋਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਭੀ ਵਿਧਵਾ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਰਭੀ ਨੇ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਸੰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਸੌਂਪਿਆ। 1981 ਬੀ.ਕੇ. ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਾਰਸ ਦੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਰਚਨਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਅਣਵਿਆਹੀ ਧੀ ਅੱਸੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਆਈ ਸੀ। ਸਾਲ 1980-ਬੀ.ਕੇ. ਉਹ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ *ਇੰਤਕਾਲ* ਨੰਬਰ 86 ਐਕਸ. ਪੀ-4. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਾਚਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਤੋਂ ਆਈ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ 1926 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲ ਭਰਾ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(41) ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਏ

ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੰਪਤੀ ਤਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ, ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਪੋਤਿਆਂ ਜਾਂ ਪੜਪੋਤਿਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਇਸ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਧਾਰਕ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(42) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਸੰਪਤੀ/ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲਾਵਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ

ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਿਲਾਵਟ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(43) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਇੱਥੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜੱਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪੁਰਸ਼ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਅਟੱਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਪੁਰਸ਼ਿਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜੱਦੀ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਪੁਰਸ਼ ਸੰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਸਹਿ-ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਅਟੱਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੰਬੇਜ਼ ਜਾਤ ਦੁਆਰਾ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਜੱਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪੁਰਸ਼ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਬਾਰੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੱਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪੁਰਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਪੁਰਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਗੈਰ-ਜੱਦੀ ਜਾਂ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇੰਨਾ ਛੋਟਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਨੁਪਾਤ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(44) *ਤੇਜਸੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ' ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰਤਾ . ਖਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਅਤੇ ਮਾਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਨਿੱਕੋ ਉਰਫ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2), ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਉਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਵਾਜ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਪਰਖਿਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-*

(1) 1961 PLR 875

(2) 1964 CLR 292

ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਹਿੱਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਪੁਰਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਪੁਰਖੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਨਹੀਂ।

(45) ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜਮਾਤੀਆਂ/ਔਰਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਹੋਲਡਰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੰਪਤੀ ਸੀ, ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਪੁਰਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(46) ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸੌਪਰਸੀਨਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।

(47) ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਯੁਕਤ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।

(48) ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿੰਨ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਭਾਵ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਰਚਨਾ ਦੀ

ਅੱਸੀ ਪੁੱਤਰੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ। ਆਪਣੇ ਚਾਚਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸਰਬੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸੰਪੱਤੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤੋਂ ਆਈ। ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੱਸੀ ਪੁੱਤਰੀ ਸ. ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸਰਬੀ ਉਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਗਈ। *ਪ੍ਰਿਥੀ ਬਨਾਮ ਯਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (3)* ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ *ਬਾਬੂ ਪੁੱਤਰ ਚੇਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਬਸਾਖਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (4)* ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਾਂਝੇ ਪੂਰਵਜ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਕੋਲ ਉਤਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਗੈਰ-ਪੁਰਜ਼ ਹਨ।

(49) ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ (ਸਿਵਲ) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 94 ਮਿਤੀ 30 ਜਨਵਰੀ, 1985) ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ।

(3) ਏਆਈਆਰ 1985 ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 238

(4) 1995 (3) PLR 177

ਜਾਇਦਾਦ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਸੋਥੇ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਜਦੋਂ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਸੋਥੇ ਨੂੰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਮੰਗ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਮੰਨਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਨਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਬੂ ਦੀ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ।

(50) ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਤੱਥ ਵਾਂਗ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਵੈਡੀਜ਼ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਆਰਾਮ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਰਚਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਸੀ ਅਤੇ ' ਤੀਸਰਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਨੂੰ ਤਲਮਰਾਘ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸਰਬੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਫ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜੱਦੀ/ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਹਿਜ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਕੀ 2/9 ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਬਿਨਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਿਸੇ.

(51) ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚੀ ਗਈ ਹੈ। 1,50,000/- ਸਬ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਰਕਮ 1,11,200/- ਟੀ.ਸੀ. ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰੁ. 38,000/- ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ "ਅਮਰ.ਅਤ" ਵਜੋਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ 1,11,200/- ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਝ ਸੀ। 38,800/-, ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 43 ਵਿੱਧੋ 10 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਨਾਨਕ ਛੱਕ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇਨੋ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਾਨਕ ਛਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੁਪਏ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇਨੋ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 38,800/- ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਡੀਡਬਲਯੂ-10 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ 2/3 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰਨ। 1,11,200/- ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੌਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਲਿਖਤ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੀਡਬਲਯੂ-13 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦਿਨ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਰੁ. ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 38,800/- ਰੁਪਏ ਨਕਦ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਛੁਡਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਰਕਮ ਸੀ. 38,800/- ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ "ਅਮਾਨਤ" ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਲਈ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਕਿਉਂ ਖਰੀਦੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਉਂ ਵੇਚੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਖਰੀਦਣੀ ਸੀ।

(52) ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਖੋਜ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(53) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

(54) ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਖੋਜ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਖੋਜ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ, ਉਹ ਖੋਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬਾਈਡਿੰਗ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਖੋਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਖੋਜ ਸਬੂਤ ਦੀ ਘੋਰ ਗਲਤ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੋਈ।

(55) ਰਤਨਲਾਲ ਬੰਸੀ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਲਾਈ ਗੋਇਨਕਾ (5) ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1976 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ

ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਗੜਿਆ, ਨਾਕਾਫੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ।

(56) ਇਹ ਐਸ. ਨਾਗਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (6) ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਨਿਆਂ ਇੱਕ ਗੁਣ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕੀਤਾਵਾਂ ਇਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(57) ਇਹ ਮੈਸਰਜ਼ ਵੈਰਾਇਟੀ ਐਪੋਰੀਅਮ ਬਨਾਮ ਵੀਆਰਐਮ ਮੁਹੰਮਦ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਬਰਾਹਿਮ (7) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਬੋਝ ਕਿ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬੋਝ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

(58) ਬੱਗਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਫਾਈਨਾਂਸੀਅਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (8) ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਦੀ ਧਾਰਾ 41(1) (ਸੀ) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 100/101 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟਸ ਐਕਟ ਜਿੱਥੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਫੈਸਲਾ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ।

(59) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ ਸਬੂਤ ਦੀ ਘੋਰ ਗਲਤ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੈ।

- (5) 1993 (2) MIR 454
- (6) ਜੇਟੀ 1993 (4) ਐਸਸੀ 27
- (7) ਏਆਈਆਰ 1985 ਐਸਸੀ 207
- (8) 1997 HRR 627

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ
(ਜਵਾਹਰ ਲਾਈ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.)

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਆਂ ਕਰੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਖਰਕਾਰ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਿਸਟਮ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(60) ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ 1 ਵੇਂ ਮੁਦਈ ਕੋਲ ਹੁਣ ਤੱਕ 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ $8/9$ ($2/9 + 2/3$) ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ. ਮੁਦਈ ਦਾ ਕੇਸ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ $1/9$ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲੈਟਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 12 ਜੂਨ, 1986 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ $1/9$ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ (ਮੁਦਈਆਂ) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਮਾਪਦੇ ਹੋਏ। ਪਰਿਣਾਮੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ $1/9$ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਨਿਜ਼ਾਤ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹੋਏ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ $1/9$ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। 43 ਵਿੱਘੇ 10 ਬਿਸਵੇ ਮਾਪਦੇ ਹੋਏ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਐਸ.ਸੀ.ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ

ਜਵਾਹਰ ਲਾਈ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਐਨ ਕੇ ਸੂਦ ਜੇ.ਜੇ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ — ਜਵਾਬਦਾਰ

1999 ਦਾ CWP ਨੰ. 14453

2 ਮਈ, 2001

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 . ਕਲਾ. 226—ਪੰਜਾਬ ਲੋਕਪਾਲ ਐਕਟ, 1996 - ਐੱਸ. 18—ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ—ਲੋਕਪਾਲ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ -1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕੈਮਰੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ—ਐਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ—ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ , ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ—ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।